

דף ג.

עין משפט א.ב. או"ח סימן שכ פעיף א

- א. זיתים וענבים אסור לסוחטן^י, ואם יצאו מימיהן מעצמן אסורין^ב אפי' לא היו עומדים אלא לאכילה^ל.
- ב. תותים ורמונים^מ אסור לסוחטן, ואם יצאו מימיהן מעצמן, אם עומדים לאכילה מותר, ואם למשקה^נ אסור.
- ושאר כל הפירות^ס מותר לסוחטן.

- י. משנה בשבת קמ"ג ע"א, וגמ' שם, ודבר תורה אינו חייב אלא על זיתים וענבים ואפי' סוחטם ביד חייב, ולא דוקא דורך בכלי, ואינו חייב עד שיהיה במשקין שסחט כגרוגרת. רמב"ם פ' ח' הלכה יו"ד.
- ואיסור סחיטה משום מפרק, ומפרק משום דש, רמב"ם פ' כ"א הלכה י"ב. אבל אם סוחט לתוך האוכל מותר כמ"ש בסעיף ד'.
- ושאר פירות חוץ מזיתים וענבים מותר לסוחטן מן התורה להוציא מימיהן משום שכל מי פירות אין עליהם תורת משקה אלא בזיתים וענבים בלבד, ויש להם תורת אוכל והוי כמפריד אוכל מאוכל ואין בו משום מפרק, אלא שיש דברים שאסרו חז"ל משום שיש בני אדם שסוחטים אותם לשם משקה.
- כ. מדרבנן גזירה שמא יסחוט לכתחלה.
- ל. כיון דרובן לסחיטה וניחא ליה ויבוא לסחוט בידיהם, כה"ח אות ה'.
- מ. משום שקצת בני אדם שיש להם הרבה הם סוחטים אותם למשקה לפיכך כל מי שסוחט אותם לשם משקה מועלת מחשבתו להיות שם משקה עליהם ואין אומרים בטלה דעתו אצל כל אדם.
- נ. ה"ה בסתמא אסור, כה"ח אות ז'.
- ס. בב"י הביא פלוגתא בזה להרי"ף ורמב"ם והרא"ש והטור בשאר פירות סוחטין לכתחילה אפי' למימיהן, אבל לרש"י ותוס' וסמ"ק היינו דוקא לסחוט כדי למתקן אבל למימיהן אסור. ומסתימת לשון השו"ע משמע דגם למימיהן מותר, אבל הב"ח כתב דאין להורות היתר בשום פרי לסוחטו למימיו. והיכא שסוחטו כדי לטבל בו המאכל מותר דלא מקרי משקה.
- ובמקום שנהגו להחמיר אין לשנות הגם שהלכה כסברא ראשונה וכמשמעות השו"ע, ומ"מ יש לחוש לדעת האוסרים, כה"ח אות ח'.

הגה: ובמקום שנהגו ^ע לסחוט איזה פירות לשתות מימיהן לתענוג או לצמא דינם כתותים ורמונים, אבל אם נהגו לסחוט אותו לרפואה בלבד ^פ אין לחוש.

הגה: גם בדבר שאסור לסחוט מותר למצוץ בפיו ^ז, ויש אוסרין ^ק למצוץ בפה ענבים וכיוצא בהם.

עין משפט ג. **או"ח סימן תקינ סעיף ה**
 עיין לעיל דף ב: עין משפט ג.ד.

ע. והגם שמשמעות דברי הרמ"א שאין איסור רק באותו מקום שנהגו ולא לכל העולם, מ"מ כיון שיסוד דין זה מהב"י פירושו שאם יש במקום מסויים שסוחטים אותו לשתיה אסור בכל העולם ודלא כמ"ש המ"א בס"ק א' שכתב שהרמ"א חולק על הב"י בזה, כה"ח אות ט'.

ו. וא"כ היום שנהגו לסחוט תפוחים ואגסים ועוד פירות למשקה אסור לסוחטן לצורך משקה. שם.

פ. משמע דאם נהגו לסחוט אותו למשקה ורוצה אותו לרפואה כעת אסור. כה"ח אות י'.

צ. והגם שאסור לינק מהבהמה כמ"ש בסי' שכ"ח סעיף ל"ג שם משום שדרכו בכך, אבל כאן שאין דרכו בכך לא גזרו, ב"י בשם שה"ל, מ"א ס"ק ב'.

י. וכ"ש בשאר דברים שמותר למצוץ אותם בפה, דאין מציצת בשר ופת או מציצת משקה מהפירות או של הענבים כדרך סחיטה כלל. אמנם ביין שנבלע בלחם או מרק שנבלע בבשר כיון שהיה לפני שנבלע שם משקה עליו אסור למצוץ, וקרוב בזה לחיוב חטאת, אבל במשקה היוצא מענבים קודם שהיה עליו שם משקה כגון שמוצץ הענבים בפיו ומשליך החרצנים אין זה מפרק אלא כך היא דרך אכילת הענבים ומותר. ומ"מ המחמיר תבא עליו ברכה, כ"כ הב"ח ממהרש"ל לחלק בדבר. ודעת המ"א בס"ק ד' דדעת הרמ"א להקל בשאר דברים יותר מענבים. וכיון שדבר זה במחלוקת ראוי להחמיר בשניהם ולא למצוץ ענבים בפה. כה"ח אות י"ב, אבל בשאר פירות יש להקל.

ק. היינו במשאיר קצת מהפרי בחוץ מפיו, אבל אם מכניס כל הפרי לתוך פיו ומוצץ אין בכך איסור לכ"ע דדרך אכילה היא.

טיגון שנבלע בו שומן הרבה מותר לסחוט דמעיקרא אוכל וכעת ג"כ אוכל. כה"ח אות י"ד.

דף ג:

עין משפט א.

אור"ח סימן שכב סעיף א

עין לעיל דף ב: עין משפט ו.

עין משפט ב.

אור"ח סימן שי סעיף ו

ז. כל דבר שאסור לטלטלו אסור ליתן תחתיו כלי כדי שיפול האיסור לתוכו, משום שאז מבטל כלי ההיתר מהיכנו^ו, אבל מותר לכפות על האיסור כלי ובלבד שלא יגע^ש בגוף האיסור.

אור"ח סימן שכב סעיף א

א. ביצה שנולדה בשבת אסור אפי' לטלטלה^ת, ואפי' נתערבה באלף כולן אסורות^א, אבל יכול לכופף עליה כלי שלא תשבר ובלבד שלא יגע בה בכלי.

ר. שבת מ"ב, ודומה שסותר כלי זה ממה שהיה ראוי בתחלה, טור וכ"כ רש"י ורמב"ם בפ' כ"ה הלכה כ"ג. ובמקום אחר פי' רש"י דהוי כבונה כלי זה כה"ח אות כ"ט.

ש. אע"ג דמוקצה מותר בנגיעה וכמ"ש בסי' ש"ח סעיף מ"ב היינו כשהנגיעה היא לצורך דבר המותר, אבל כאן לצורך דבר המוקצה, ב"י בשם ת"ה, ט"ז ס"ק ה', ועיין בכה"ח אות ל"א.

ת. ברייתא וגמ' בביצה ב' ע"ב. והטעם גזירה שבת אחר יו"ט דאסורה בו משום הכנה, דכל ביצה שנולדה היום, מאתמול נגמרה וא"כ נמצא שיו"ט הכין לשבת וקיי"ל דאין יו"ט מכין לשבת, וע"כ גזרו בכל שבת דעלמא אטו שבת שאחר יו"ט. ואסור אפי' לטלטלה משום מוקצה.

א. משום דבר שיש לו מתירין, ואפי' בספק נולדה היום והתערבה ג"כ אסורה כמבואר ביו"ד ריש סי' ק"ב.

ובענין ספק ספיקא בדבר שיש לו מתירין עיין ביו"ד סי' קי"ב סעיף ח'.

או"ח סימן תקיג סעיף ד

ה. ד. מותר לכפות עליה כלי ב כדי שלא תשבר, ובלבד שלא יגע ג בה הכלי.

או"ח סימן תקיג סעיף ב

עין משפט ג.

ב. ב. ספק אם נולדה ביו"ט או ביום חול, אסורה ד.

יו"ד סימן קב סעיף א

א. א. כל דבר שיש לו מתירין ה כמו ביצה שנולדה ביום טוב שראויה למחר אם. נתערבה באחרות ביו"ט בין שלמה ו בין מעורבת כולם

ב. א. אבל אסור לתת כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה משום מבטל כלי מהיכנו, ב"י. ועיין בסי' ש"י סעיף ו'.

ג. ג. שמא ינענע אותה. ט"ז ס"ק ה'. ולדעת מרן אסור גם בנגיעה בלי שינענעה.

ד. ד. ואם הספק נתערב באחרות י"א דכולן מותרות ויש אוסרין, ולדעת המתירין הסכים הרשב"א וכן נראה מרמב"ם, אבל השו"ע ביו"ד סי' ק"י סעיף ח' פסק לאסור, וכ"כ המ"א ס"ק ד' שיש להחמיר, והמ"ב אות ה' כתב דבמקום הפסד יש לסמוך על המתירין. וְאם אחר שנתערבה הספק באחרות נתערבה אחת מן התערובת באחרות כולן מותרות דיש כאן ספק ספיקא, וכך דעת השו"ע ביו"ד. וגם לדעת הרמ"א בעת הצורך יש להתיר. כה"ח אות ז'. וכמ"ש הרמ"א בסי' ק"י סעיף א'.

ה. ה. בגמ' ביצה ג' ובכמה מקומות בש"ס, ואע"ג דמדאורייתא חד בתרי בטיל דכתיב אחרי רבים להטות החמירו רבנן הואיל ויש לו מתירין לאחר זמן לא יאכלנו באיסור ע"י ביטול. ט"ז ס"ק א' מרש"י בביצה שם.

ו. ו. שאז לא בטילה מצד דבר שבמנין, כמבואר בסי' פ"ו סעיף ג' וקמ"ל כאן דלא רק חומרא של דבר שבמנין אלא גם מצד דבר שיש לו מתירין. ט"ז ס"ק ב'.

אסורות^ז. ואם נתערבה בשאינה מינה^ח בטלה בששים^ט.

הגה: אם לבנו בה המאכל^י או תיקנו בה הקדירה^כ כגון מילאווה בתרנגולת אינה בטלה.

או"ח סימן תקיג פעיף א

עיין לעיל עין משפט א

יו"ד סימן קב פעיף א

עיין לעיל עין משפט ג

עין משפט ד.ה.

ז. אפי' בספק אם נולדה ביו"ט אסור בדבדור זה חמור דבר שיש לו מתירין, שאפי' בספק איסור דרבנן אסור כיון שיש לו מתירין. ט"ז ס"ק ג'. וכך דעת השו"ע ורק בצורך גדול ובמקום הפסד העלה בכף החיים דיש לסמוך על המתירין בספק נולדה ביו"ט. כף החיים אות ג'.

ח. כאן אזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא דאם הם שווים בשם אע"ג דלא שווים בטעם הו"ל מין במינו ולא בטיל ואם אינם שווים בשם אפי' ששוים בטעם הו"ל מין בשאינו מינו ובטיל. ש"ך ס"ק ג'.

ט. ואע"ג דלענין בריה וחתיכה הראויה להתכבד אין חילוק בין במינה לשלא במינה, וכמו בסי' ק"א סעיף ו' שאני בדבר שיש לו מתירין שאין החשיבות מצד האיסור עצמו אלא מצד שיהיה לו היתר אח"כ, בזה לא רצו חכמים שיתבטל אבל כשנתערב דבר שיש לו מתירין שלא במינו שאין ההיתר נקרא על הדבר האסור אלא ע"ש הדבר שנתערב בו הוי כמי שאין לו מתירין. ש"ך ס"ק ד'.

דבר שיש לו מתירין שנתערב ולא בטיל ומתערובת זו נשפך אחד למקום אחר אם בזה אמרינן כל דפריש מרובא פריש ומותר בזה יש מחלוקת בין הצ"צ לצל"ח ועוד, וכתב הכף החיים דלצורך גדול יש לסמוך על המתירין. כף החיים אות ח'.

י. כך פסק במר"ן שו"ע או"ח סי' תקי"ג סעיף ג'. ואם מרחו בה חלות ביו"ט א"צ לקחת מהחלה רק כדי נטילה והשאר מותר ביו"ט והכדי נטילה מותר למחר. כף החיים אות י'.

כ. ומיקרי מין במינו דכל דבר שצריך זה לזה כמו מים ומלח בעיסה הו"ל מין במינו. ט"ז ס"ק ו' מתוס', ואפי' לטעמא לחוד בלי לשם מראה ג"כ לא בטיל. ש"ך ס"ק ה'-ו'. וכל שבא לתקן בין לחזותא בין לטעמא הוי מין במינו ולא בטיל. וכ"כ בביאור הגר"א אות ו'. כף החיים אות י"א.

עין משפט ז.

יר"ד פימן קי סעיף א

א. דבר חשוב אוסר במינו ^ל בכל שהוא ^מ, והם שבעה דברים ואלו הן: אגוזי פרך ^נ, ורימוני בדין, וחביות סתומות ^ס, וחלפות תרדין ^ע, וקלחי

^ל. ה"ה בשאינו מינו לא בטיל. ש"ך ס"ק א'. ועיין בסי' ק"א סוף סעיף ו', ושם בכף החיים. דבר חשוב שאינו בטל הוא ממשנה דערלה פ"ג משנה ז' וכר"ע שם. וזה דאינו בטל זה מדרבנן וספיקו להקל. וכך הוא בהגה בסוף הסעיף.

^מ. ואפי' באלף לא בטיל. ש"ך ס"ק ב'. ואף איסור דרבנן שאסור רק באכילה אם דרכו להמנות לא בטיל וכן עיקר, ודלא כפר"ת באות ג'. כף החיים אות ד'. ודבר האסור בהנאה שהוא חשוב ונתערב באחרים אפי' באלף כולם אסורים בהנאה, מגמ' ע"ז דף ע"ד, וכן מוסכם מכל הפוסקים. ש"ך ס"ק ב'.

ומ"מ מותר למוכרם לגוי ביחד חוץ מדמי איסור שבהם אם הוא בענין שאין לחוש שהגוי יחזור וימכרנו לישראל. ש"ך שם. וכל זה בשאר איסורין אבל בחמץ בפסח אפי' חטה אחת בתרנגולת שורפין הכל משום חומרא דחמץ, כמבואר באו"ח סי' תמ"ז ותס"ז. ואם דבר האסור בהנאה וחשוב נתן טעם בתבשיל והוציאו הדבר האסור משם פשיטא דמותר התבשיל בהנאה. כף החיים אות ח'.

^נ. פרך ובדין שם מקומות הן כן פירש רש"י בזבחים ע"ב ע"ב, וכן פירש ריב"ש בתשובה סי' תמ"ח. והברטנורה בפ"ג דערלה כתב ואני שמעתי אגוזים שקליפתן רכה ונפרכים ביד, וכן פי' התוס' ביבמות ובזבחים שם, ובערוך הביא שני הפירושים. ש"ך ס"ק ג'. ומכיון שלא ברור לנו איזה פי' עיקר יש להחמיר כב' הפירושים והוא שיהיו חשובין ונמכרין במנין. כף החיים אות י"ג.

והא דדבר חשוב אינו בטל היינו דוקא שנמכרים במנין, אבל נמכרים באומד אף שהוא דבר חשוב בטיל. כ"כ הרמב"ם בפ"י המשנה שם בערלה פ"ג משנה ז'. וכ"כ הטור וב"י.

^ס. דוקא גדולות אבל קטנות אינם חשובים כדלקמן בסי' קל"ד סעיף ב' בהרמ"א. ש"ך ס"ק ד'. והפר"ח כתב דביין נסך אפי' חביות קטנות לא בטלי ויש להחמיר ולמכור לעכו"ם ולהשליך דמי האיסור אפי' בחביות קטנות ביין נסך. כף החיים אות י"ד. וסתומות היינו בשעת התערובת ואם היו פתוחות ולא נודע מהתערובת עד שנסתמו אסורות דבחר השתא אזלינן. כף החיים אות ט"ו.

^ע. פי' הרמב"ם בפ"ג דערלה היינו מה שמחליפות וצומחות, והברטנורה פי' עלין מצלעות התרדין.

כרוב ^פ, ודלעת יונית, וככרות של בעל הבית ^צ וגם בעלי חיים ^ק חשובים הם ואינם בטלים. אבל שאר דברים אע"פ שדרכן לימנות ^ר עולין לפי שיעורן ולא בכל שהוא.

א. ב. כל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מהמקומות, אוסר בכל שהוא לפי חשיבותו, ולא הוזכרו דברים אלו אלא לפי שהם אוסרין בכל שהוא בכל מקום.

הגה: י"א דכל דבר שבמנין דהיינו שדרכו למנותו תמיד ^ש אינו בטל וכן נוהגין.

פ. פי' הרמב"ם שם עיקר הכרוב הגדל מהם, וכן פירש רש"י בזבחים שם, והברטנורה פירש קלחי כרוב שבארץ ישראל שהם גדולים וטובים.

צ. ולא של נחתום שהם קטנים דבטלי אבל במקום שגם של נחתום גדולים לא בטלי. ש"ך ס"ק ו'.

וכיכרות של בעל הבית של איסור כגון של תרומה וכלאי הכרם. כריתי אות ה'.

ק. ואע"ג דלא אסורים מתחילת ברייתן כגון שור הנסקל או בהמה דרוסה וכה"ג ג"כ לא בטילי מחמת חשיבותן. ש"ך ס"ק ז' מש"ס ופוסקים. ואפי' בעלי חיים כחושים בעלי חיים הן ולא בטלי. כף החיים אות כ'.

ר. ואינם נמכרים באומד כלל עולים לפי שיעורן כיון שאינם חשובים. ש"ך ס"ק ח'.

ש. משמע דלדעת מר"ן השו"ע אפי' דבר שדרכו למנותו תמיד בטל כיון שאינו חשוב חוץ מז' דברים ובעלי חיים וכיוצא בהם שהם חשובים אינם בטלים.

ומשמע דביצים שנמכרים במנין בטלים לדברי מר"ן השו"ע לפי שאינם חשובים כמו אגוזי פרך וכו'. אמנם האחרונים הקשו על דברי השו"ע מכאן לסימן פ"ו ששם כתב מר"ן בסעיף ג' דביצה אסורה אפי' באלף לא בטילה ומשמע א"כ דדבר שבמנין אפי' אינו חשוב לא בטיל כיון שדרכו למנותו תדיר. ואפשר לפרש דביצה כיון דבזה"ז אין מוכרין אותה אלא במנין הוי כמו דברים החשובים שאין בטלים. וכמו שכתב אח"כ מר"ן בסעיף זה דכל דבר שהוא חשוב אוסר בכל שהוא. וכ"כ הכנה"ג בהגהות הב"י אות ו', לתרץ דברי מר"ן השו"ע, וכן הסכים הב"ח דהיום כיון שאין נמצא שמוכרים ביצים בסל הוי כדבר חשוב ולא בטיל, וכן דעת הש"ך בס"ק י'. ועיי' בכף החיים אות כ"ג.

דבר שדרכו לפעמים נמכר במנין ולפעמים באומד בזה יש מחלוקת אם בטיל ובהפ"מ י"ל דבטל. כף החיים אות כ"ד.

רגלים של בהמה גסה לא בטלי דדרך למנותם אבל של בהמה דקה אפי' ניטלו טלפיהם והעבירו השער י"א דבטלי. כף החיים אות כ"ז.

הגה: דבר חשוב שאינו בטל זה מדרבנן, והולכים בספיקו ת לקולא.

ת. היינו שיש ספק אם הוא חשוב או לא אבל בשאר ספיקות אזלינן לחומרא. ש"ך ס"ק י'.